

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Kvarnbackaskolan och Welandersborgs skola läsåret 2022-2023

Beslutsinstans	Rektor
Beslutad	2022-09-02
Giltig till	2023-06-05
Dokumentansvarig	Rektor

Innehållsförteckning

Inledning	3
Mål och vision	3
Samverkan med elever och vårdnadshavare	3
Trygghetsteam	3
Del 1: Utvärdering av föregående års planer.....	4
Del 2: Planerade aktiviteter för läsåret	6
Samspel för inkludering.....	6
Utvecklingsarbete rast.....	6
Språkbruk.....	7
Sexualitet, samtycke och relationer.....	7
Elevråd/förtroenderåd	8
Del 3: fortlöpande utvärdering	8
Period 1	8
Period 2.....	8
Period 3 – slutsammanställning	8
Bilaga 1: Rutiner.....	9
Rutin för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av andra barn/elever	9
Rutiner för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av personal	9
Vad händer sen?	10
Syftet med dokumentation och rapportering	10
Bilaga 2: Begreppsdefinitioner och diskrimineringsgrunder.....	11
Kränkning	11
Diskriminering	11
Trakasserier	11

Inledning

Denna plan omfattar Kvarnbackaskolan F-6 och fritidshem samt Welandersborgs skola F-6 och fritidshem. Samtliga anställda ska ha kunskap om innehållet i den, av nämnden, fastställda övergripande planen samt den lokala planen som omarbetas varje år.

Syftet med utbildningen, säger skollagen, är att elever inhämtar och utvecklar både kunskaper och värden. Vilka värden detta handlar om står också i skollagen. För att detta ska låta sig göras har Skolverket utarbetat stödmaterial till skolor, materialet finns tillgängligt på Skolverkets hemsida. Det som uttrycks generellt är att tänka utifrån begreppen om, genom och för. Ett annat sätt att uttrycka detta skulle kunna vara att använda begreppet ”leva som vi lär” både för personal och elever. Värdegrundsarbete är något som pågår i allt vi gör på en skola. Det som kommer med i denna plan är frågor som valts ut av lite olika anledningar och vilka redovisas under respektive punkt.

Mål och vision

Att fördjupa vår samsyn och vårt kollegiala samarbete kring värdegrundsarbetet.

För att uppnå en respektfull, trygg och god lärmiljö fri från diskriminering och kränkningar behöver vi arbeta löpande och aktivt; främjande, förebyggande, åtgärdande och dokumenterande.

”Varje dag är viktig och ingenting är för sent!”

Samverkan med elever och vårdnadshavare

Under läsåret 21/22 har vi kommit i gång med elevråden på bägge skolorna och där har vi lyft trivsel och trygghet löpande. I år är ambitionen att utveckla kopplingen mellan klassråd och elevråd. Förtroenderådsfrågor kommer även detta år vara en del av elevrådets uppdrag, se vidare under planerade aktiviteter.

Vårdnadshavare skall göras delaktiga via skolråd och under föregående läsår anordnades skolrådsmöten via teams. Detta läsår är ambitionen att kunna ses fysiskt och utveckla samarbetet med vårdnadshavare kring årets plan och planerade aktiviteter.

Trygghetsteam

Kvarnbackaskolan och Welandersborgs skola har en arbetsgrupp, Trygghetsteamet (TT) som består av elevhälsoteamet samt representant för fritidshemmen. TT träffas två gånger per månad (1 gång per skolenhet) och har ett förebyggande och främjande uppdrag. TT ska ansvara för att de årliga lokala planerna upprättas där vårdnadshavare (via skolråd) och elever (via förtroendegrupp eller elevråd) ska göras delaktiga. På TT-mötet har rektor möjlighet att tillsammans med teamet analysera och planera för eventuella behov av insatser på grupp och organisationsnivå för att förebygga att

kränkningar och trakasserier sker. Det åtgärdande arbetet som pågår utifrån aktuella anmälningar är kunskapsunderlag för planeringen. Förebyggande arbete ska också ske om vi ser, även om det inte kommit in anmälningar om det, risk för kränkningar och trakasserier. I vår plan ska vi fokusera på främjande och förebyggande arbete.

Del 1: Utvärdering av föregående års planer

Enligt diskrimineringslagen är förskolor och skolor skyldiga att dokumentera och utvärdera sitt arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering. Enligt skollagen är verksamheterna skyldiga att ta fram planer mot kränkande behandling.

Föregående år hade våra två skolor varsin plan. Under läsåret som gått har personalen på enheterna samverkat både i utbildningssatsningar och under våra studiedagar kring värdegrundsarbete. Vi har då känt en styrka i att arbeta tillsammans och berika varandra i dessa frågor. De punkter som lyfts i föregående års planer var också snarlika och flera av dem kvarstår i årets gemensamma plan. Naturligtvis kan behov uppkomma att fördjupa något arbete mer på den ena skolan likväl som det kan komma att handla om specifika grupper på en skola. Men grunden är att vi arbetar tillsammans för att utveckla och fördjupa vårt värdegrundsarbete.

I de förra planerna beskrevs i punktform hur vi förväntas förhålla oss i mötet med elever för att elever ska känna sig välkomna, sedda och respekterade. Under efterarbetsdagarna valde vi att arbeta med tre frågeställningar i grupper med så bred representation som möjligt, vad gäller ämnen och åldrar, för att få dela tankar om värdegrundsarbete och lära av varandra. De tre frågeställningarna var; Identifiera vilka metoder, förhållningssätt och rutiner i undervisningen som främjar trygghet och förståelse för andra, identifiera vilka rutiner, metoder och områden vi ska undvika och som inte främjar trygghet i och utanför undervisningen, identifiera inom vilka centrala innehåll ni kan dyka ner djupare i det förebyggande arbetet – ge exempel.

Vi fortsätter arbetet kring samtliga punkter från föregående års planer. Ett mål för året är också att implementera den lokala planen för Sexualitet, samtycke och relationer så den kan användas som ett löpande stöd i arbetet. Våra utbildningssatsningar kopplar grepp om skolan utifrån att kunskaper och värden är nära sammanflätat. Synligt lärande kommer inte med som punkt men ligger helt i linje med den pågående utbildningen. Vid utvärderingar diskuterades också elevernas syn på miljön i matsalen samt toaletterna. Arbete pågår kring matsalsmiljön och det kommer följas upp. Toalettfrågan kommer tas upp på första elevrådet.

De aktiviteter vi beskrev i föregående års plan handlade om;

KIU: kommunikationsstöd i undervisningen. Utbildningen har genomförts i två omgångar under föregående läsår. Den senare påverkades dock av dåvarande covid-läge, som påverkade arbetsbelastningen och sjukfrånvaro, vilket påverkade närvaron på utbildningen. Utvärdering från deltagarna har sammanställts av ledarna och delgetts rektor. Exempel på kommentarer som sammanfaller med det förväntade syftet är till exempel att man fått förståelse för att alla elever inte självklart kan tillgodogöra sig

informationen i klassrummet och att vi genom att utveckla vår kompetens kring kommunikationsstöd skapar möjlighet för fler elever att känna sig delaktiga. Under kursens gång har vi också berikat varandra med pågående exempel på kommunikationsstöd. Det är nu visuellt tydligt för en besökare i både korridorer och klassrum att utbildningen haft genomslag. Utbildningen utgick också från specifika funktionsvariationer och kopplade kunskap om dessa till möjliga sätt att skapa delaktighet. Kommunikation, och möjlighet till det, är starkt kopplat till skolans demokratiuppdrag!

Rast: På Kvarnbacka hade elevrådet lyft önskan om att göra ett arbete med rastboden. Idén var att eleverna som gick på fritidshemmet tillsammans med personal skulle bjuda in övriga elever med vårdnadshavare och övrig skolpersonal. Frågan lyftes också i arbetslaget på skolan. Tanken var en festligare tillställning där vi kunde ses och ha trevligt och samtidigt skapa arbetsgrupper som jobbade med att förbättra skolgårdsmiljön. På grund av då rådande covidsituation fick planen revideras. Det som ändå genomfördes under våren var att fritidshemmets elever och personal bjöd in vårdnadshavare till fritidshemmet på fritidshemmets dag, vilket var uppskattat. Under året har eleverna också i ämnet idrott jobbat med lekar som genomfördes på skolgården. Detta inspirerade elever att fortsätta på rasttid och på så vis inspirera andra elever att prova nya aktiviteter. Under efterarbetsdagarnas arbete med utvärdering utifrån enkätresultat uttrycktes önskan att öka elevernas delaktighet kring aktiviteter på raster. På Welandersborg var målet att utveckla rastaktiviteter med stöd av vuxna. Personal från fritidshemmet har genomfört styrda aktiviteter på skolgården under morgonen. Tanken var att bidra till att utbudet av aktiviteter ökade och att fler kunde hitta en aktivitet på rasten att ingå i. Detta har uppskattats av barnen som inspirerats att fortsätta med aktiviteterna på egen hand under nästkommande rast. Welandersborgs fritidshem har också haft erfarenhetsutbyte med Frejaskolans fritidshem. Vid skolpersonalens utvärdering och analys av våra skolenkäter på efterarbetsdagarna diskuterades rasterna och samfälligt önskades att rastaktiviteterna fortsätter och utvecklas detta år. Från Kvarnbacka uttrycktes önskemål att öka elevers delaktighet kring rastaktiviteter.

Sexualitet, samtycke och relationer: Kurator och pedagog med särskild kompetens i ämnet har under vårens studiedag, tillsammans med samtlig personal på båda skolorna, jobbat med ändringar i de inledande kapitlen i skollagen. Vi inventerade då också eventuellt utbildningsbehov utifrån ändringarna. De nya skrivningarna i stycket om skolans uppdrag i kapitel 1: "I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas" samt i kapitel 2 som handlar om kunskapsuppdraget "– har fått kunskaper inom området sexualitet /.../ samt om hedersrelaterat våld och förtryck" föranledde önskemål om kompetensutveckling. Se vidare under aktivitet under kommande läsår.

Förtroenderåd: Denna aktivitet reviderades och elevrådet använde i stället mer tid till frågeställningar om trivsel och trygghet. Vi kommer inkludera

förtroenderådsfrågorna i elevråden även detta år och i stället, vid behov, skapa arbetsgrupper för specifika frågeställningar.

Trygghetskartläggning: Denna punkt stod endast i Kvarnbackas plan men båda skolorna har analyserat resultaten av kommunens skolenkät. Innan juluppehållet gjordes en uppföljning kring ett antal frågor, som läsåret dessförinnan ej fått tillfredsställande svar, med positivare resultat denna gång. Resultaten redovisades under studiedagen i januari. På skolorna genomförs årligen hälsosamtal av skolsköterskan i F-klass, årskurs 2, 4 och 6. Årskurs 1 träffar skolläkaren för hälsoundersökning. Förutom stöd på individnivå så sammanställs resultaten för att kunna användas på grupp och skolnivå i det förebyggande och främjande arbetet. Kurator har också genomfört trygghetsvandring med förskoleklassen på Kvarnbacka.

Under efterarbetsdagarna gicks resultaten från årets skolenkät igenom och analyserades i arbetsgrupper skolvis, de diskussionerna finns med som grund för årets planerade aktiviteter.

Del 2: Planerade aktiviteter för läsåret

Samspel för inkludering

Beskrivning: Utbildning baserad på moduler från Skolverkets lärportal. Den första modulen som vi kommer arbeta med heter samspel för inkludering och har utarbetats i samarbete med SPSM.

Förväntad effekt: Kompetensutveckling för alla undervisande pedagoger rektor och skolkurator. Första modulen heter Samspel för inkludering och syftar till en mer inkluderande skola för alla. Genom att lyfta och arbeta med olika synsätt på specialpedagogik så utmanas synsätt som att "eleven bär problemet" till att i stället se det som att skolan står inför en pedagogisk utmaning.

Ansvarig: Specialpedagog/speciallärare Kvarnbacka, speciallärare Welandersborg, förstelärare Kvarnbacka och förstelärare Welandersborg samt rektor

Hur ska aktiviteten följas upp och utvärderas: Utvärderas som del i utbildningen, löpande samt vid kursens slut.

Utvecklingsarbete rast

Beskrivning: Att fortsätta ha och utveckla styrda rastaktiviteter är planen. Genom att vuxna finns med i rastaktiviteter lär vi känna eleverna och kommer dem närmare på ett annat sätt än i klassrummet. De styrda aktiviteterna ger eleverna möjlighet att interagera med andra barn än de brukar vara med. Det i sin tur bidrar till känsla av samhörighet och gemenskap, vilket är en viktig del i elev i skolan. Elever kan våga testa något som de ej gjort tidigare eftersom de kan vara trygga när en pedagog håller i en styrd aktivitet. Det ska vara roligt att ha rasten att se fram emot. För de barn som behöver stöd i övergångar kan en känd planerad rastaktivitet som man kan välja

underlätta för övergången till rast. Ett annat perspektiv är att det ger eleverna utrymme till att lära sig att samarbeta och lösa situationer som uppstår under vägledning av en pedagog. En elev som har haft en rolig och stimulerande rast kommer nöjd in i klassrummet och har lättare att koncentrera sig på skolarbete. Rörelse i sig bidrar också till ökat välbefinnande. Samtidigt som en aktivitet förstås också kan vara något som inte inkluderar rörelse. Att få ”chilla” uttrycktes under utvärderingsdagarna som ett behov som också kan behöva tillgodoses på rast.

Förväntad effekt: Ökad trygghet under rasten

Ansvarig: Rektor tillsammans med fritidshemmen

Hur ska aktiviteten följas upp och utvärderas? Löpande på TT.

Språkbruk

Beskrivning: Denna punkt kom upp under efterarbetsdagarnas arbete som viktig att arbeta vidare kring även om arbete pågår. Den har också lyfts av skolrådsrepresentanter. Vårt första uppdrag är en inventering av pågående arbete fram till höstlovet. Vad gör vi redan nu? Behöver vi förstärka arbetet? Hur ser vi på detta fenomen? Har vi en samsyn? Mellan höstlov och jullov genomförs utifrån denna inventering riktade insatser som TT, förtroenderåd och skolråd gemensamt planerar för. Språkbruk kopplas ofta till kränkningar och trakasserier varför det finns anledning att arbeta förebyggande oavsett om det kommit in anmälningar. Vi betraktar negativt språkbruk, oavsett det ej riktats mot enskild, som en riskmiljö för kränkningar och trakasserier.

Ansvarig: Samtlig personal under ledning av rektor.

Förväntad effekt: Ökad trivsel genom att arbeta för en respektfull språkmiljö.

Hur ska aktiviteten följas upp och utvärderas? Tas upp på klassråd, elev/förtroenderåd samt skolråd och TT.

Sexualitet, samtycke och relationer

Beskrivning: Öka kompetensen kring hedersrelaterat våld och förtryck.

Under vårens studiedag framkom att den fråga som det uttrycktes kompetensutvecklingsbehov kring var ”hedersrelaterat förtryck och våld”. Då vi redan har en större utbildningssatsning på gång så följer vi upp detta behov genom att kurator får i ansvar att hitta lämpligt material för kollegialt lärande under höstterminen kring frågan.

Ansvarig: Kurator

Förväntad effekt: Fler pedagoger känner att de har kompetens kring frågorna hedersrelaterat våld och förtryck. Att vi kan leva upp till skollagens inledande kapitel där det står att dessa frågor ska lyftas löpande i undervisningen.

Hur ska aktiviteten följas upp och utvärderas? Som del i uppföljning av planen redovisas var i processen vi är. I slutet av vårterminen kommer en avstämning med undervisande pedagoger göras med frågeställning om och hur de lyft ämnet i undervisningen samt behov framåt.

Elevråd/förtroenderåd

Beskrivning: Utveckla de demokratiska processerna för elever inom skolans ram. Skolan har ett demokratiuppdrag där vi både kunskapar om och praktiserar demokrati. Elevrådet är ett sådant exempel i vardagen. Då det är valår är demokratifrågor högst aktuella och vi tänker att det är ett bra tillfälle att se över vår egen demokratiska process kring elevers delaktighet via klassråd och elevråd.

Ansvarig: Samtlig personal under ledning av rektor

Förväntad effekt: Ökad känsla av delaktighet för elever.

Hur ska aktiviteten följas upp och utvärderas? I klassråd och elevråd

Del 3: fortlöpande utvärdering

Period 1

Uppföljning sker vecka 43-44.

Period 2

Uppföljning sker vecka 8-9.

Period 3 – slutsammanställning

Uppföljning sker i samband med läsårets slut.

Bilaga 1: Rutiner

Rutin för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av andra barn/elever

I Gnesta kommun används ett digitalt verktyg, Kränkande Behandling Incident (även kallad Draftit), där dokumentation av kränkningar görs. All personal som får kännedom om att en kränkning inträffar har ansvar för att dokumentera detta i systemet.

När en kränkning sker ska den vuxne direkt markera att handlingen inte är acceptabel. När man får reda på att en kränkning har skett (upplysning i efterhand) får uppgiften inte ifrågasättas. Den som upplever sig kränkt har tolkningsföreträde. I de fall personal observerar en händelse som uppfattas som kränkande men barnet/eleven inte upplever sig ha blivit kränkt ska vi ändå dokumentera händelsen. Utredning ska följaktligen alltid ske och göras omgående.

Utredningens genomförande

- Ta reda på fakta om situationen.
- Gör en bedömning om det är en kränkning utifrån någon av diskrimineringsgrunderna (trakasserier) eller om det är en annan kränkning.
- Rektor och huvudman informeras automatiskt när anmälan registreras i systemet. Vid mer akuta situationer kan kontakt tas med rektor på annat sätt, men det är nödvändigt att en anmälan även görs i systemet.
- Ha samtal med berörda barn/elever, en i taget. Var noga med att se till att samtalet inte upplevs som kränkande. En annan vuxen kan sitta med om det känns bättre för den som samtalet berör.
- Kontakta och informera vårdnadshavare. Resonera om hur de ska delta i den fortsatta processen.
- Besluta hur utredningen ska fortsätta. Är händelsen redan utredd? Behövs fler samtal efter mötet? Dokumentera all utredning i systemet.
- Besluta vilka åtgärder som behöver vidtas. Behövs någon större åtgärd, till exempel i klass eller i grupp? Behövs något göras för att liknande situationer inte ska uppstå igen? Dokumentera detta i systemet.
- Bestäm datum för uppföljning av åtgärder. Den som gör utredningen ansvarar för att uppföljning sker och dokumenteras i systemet.
- Bedömning görs om rektor ska kalla till elevhälsoteam (EHT).
- Bedömning i varje enskilt fall om anmälan ska göras till polis och/eller sociala myndigheter. Om kränkningen bedöms vara trakasserier och vi inte gör en polisanmälan så behöver det finnas dokumenterat varför vi har gjort detta ställningstagande.

Rutiner för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av

personal

Rutiner enligt ovan men rektor är ansvarig för hela utredningen. Är rektorn den som har kränkt görs utredningen av förvaltningschef. Utöver ovanstående punkter ska tillbudsrapport skrivas och i allvarliga fall anmälas till Arbetsmiljöverket. Ansvarig för att rapportera till Arbetsmiljöverket är rektor.

Vad händer sen?

Så fort en anmälan är gjort i systemet får rektor och huvudman tillgång att läsa den, lämna kommentarer samt följa utredning och åtgärder.

Syftet med dokumentation och rapportering

De samlade kränkingsrapporterna ger verksamheten indikatorer på hur vi ska rikta vårt arbete i respektive verksamhet. Skolan måste omedelbart skydda och åtgärda situationen för den som har blivit utsatt samt vidta åtgärder för att inte samma situation kan uppstå på nytt. Det är också en rättssäkerhetsfråga, hur skolan har agerat kan bli föremål för utredning hos Barn- och elevombudet eller Diskrimineringsombudsmannen. Verksamheten och huvudmannen har då bevisbördan och behöver kunna visa på hur man hanterat situationen.

Förutom detta måste skolan även förhålla sig till om en eller en grupp elever vid upprepade tillfällen utsätter andra för kränkningar. Dessa elever kan vara i behov av särskilt stöd, enligt skollagen 3 kap. 7 §. Enligt Skolverket kan detta behov innebära exempelvis psykosocial problematik, psykisk ohälsa, svårigheter i det sociala samspelet samt upprepad eller långvarig frånvaro. Framkommer det av utredning att behov av särskilt stöd föreligger, det vill säga att extra anpassningar inte är tillräckligt, ska även åtgärdsprogram upprättas gällande dessa elever. Handlar det om en grupp elever måste skolpersonal upprätta en handlingsplan för hur man ska bemöta gruppen i skolan och/eller gruppbildningar som företeelse.

Bilaga 2: Begreppsdefinitioner och diskrimineringsgrunder

Kränkning

En kränkning är en medveten eller omedveten handling som syftar till att förminska eller såra en person eller grupp. Utöver händelsen i sig krävs det även att man granskar sammanhanget och den miljö där kränkningen sker ur ett normkritiskt perspektiv.

Kränkningar kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Om det sker upprepat brukar det även kallas mobbning. Exempel på kränkningar är att slå någon, att säga eller skriva något elakt om en person, utfrysning, skvaller, rykten eller förtal, hot eller att förstöra någons saker.

Diskriminering

Diskriminering är när en individ eller grupp kränks, behandlas sämre eller får sämre möjligheter på grund av någon av diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan enligt diskrimineringslagen endast utföras av organisationer såsom en arbetsgivare, en skola och så vidare. Barn och elever kan alltså inte diskriminera varandra enligt skollagen. Om en elev kränkt någon annan utifrån diskrimineringsgrunderna kallas detta i stället för trakasserier. Diskrimineringsgrunderna är kön, etnisk bakgrund, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, ålder och funktionsnedsättning.

Exempel på diskriminering är att vanemässigt behandla pojkar och flickor olika, inte respektera en elev för dess könsidentitet, inte ge stöd till barn och elever med dyslexi utifrån deras behov eller att lyfta fram en viss etnisk grupp ur ett ofördelaktigt och normativt perspektiv.

Trakasserier

Trakasserier kallas nedvärderande uttalanden, handlingar eller kommentarer som kan härledas till någon av diskrimineringsgrunderna. Exempel på trakasserier är att fälla oönskade eller nedsättande kommentarer mot något, med grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna, eller närmanden eller kommentarer av sexuell karaktär, vilket kallas sexuella trakasserier.